

سخنرانی

حجت الالام علی‌ضا پناهیان

در جشن عید غدیر دانشجویان

دانش آموختگان و فعالان هنر و رانه

مجهوعه هر دهی کتاب بخوانیم

www.ZnBook.ir

@ZnBook.ir

@ZnBook

@ZnBook

سخنرانی منتشر نشده در جشن عید غدیر دانشجویان، دانشآموختگان و فعالان هنر و رسانه

پناهیان: ولایت عامل تضمین‌کننده اجرای همه خوبی‌ها در فرد و جامعه است

پناهیان: ولایت شیوازه دین است و مفهومی است که بقیه مفاهیم خوب را اجرایی می‌کند. ولایت مانند شیوازه کتاب فضایل است که همه فضایل را نگه می‌دارد. و اگر ولایت نباشد، سایر خوبی‌ها قابل تحقق نخواهد بود یا اگر محقق هم شود بی‌ثمر است. مثلاً نخبگان جامعه نقش مهمی در روشنگری و بصیرت مردم و سوق دادن مردم به خوبی‌ها دارند، ولی اگر ولایت در جامعه نباشد، نخبگان جامعه هرچقدر تلاش کنند، کاری از پیش نخواهند برداشت و دفن خواهند شد و اثری نخواهند داشت. یا اینکه اصلاً نخبه درست نخواهد شد.

حجت الاسلام و المسلمین پناهیان در آستانه عید غدیر در هیئت دانشجویان، دانشآموختگان و فعالان هنر و رسانه سخنرانی کرد. در ادامه فرازهایی از این سخنرانی را می‌خوانید:

همه درباره خوبی‌ها سخن می‌گویند ولی این خوبی‌ها چگونه باید اجرایی شوند؟

- همیشه درباره خوبی‌ها زیاد سخن گفته می‌شود اما نکته‌ای که بسیاری اوقات مورد غفلت قرار می‌گیرد این است که این خوبی‌ها چگونه باید اجرایی شوند؟ چه کسی باید این خوبی‌ها را اجرایی کند؟ معمولاً درباره «شدنی بودن» یا «قابل تحقق بودن» این خوبی‌ها کمتر سخن گفته می‌شود.
- خوبی‌ها فراوان هستند، اهل درک و اندیشمندان هم فراوان از خوبی‌ها سخن می‌گویند. ولی یک اشتباه رایج وجود دارد و آن اینکه معمولاً کسی به شدنی بودن این خوبی‌ها کاری ندارد. معمولاً در بین اندیشمندان، فعالان و دغدغه‌مندان مسائل اجتماعی این غفلت را زیاد می‌بینند.
- گفته می‌شود: «باید کار فرهنگی انجام شود و الا وضعیت فرهنگ جامعه درست نمی‌شود.» این یک سخن خوب است ولی باید دید این سخن خوب، چگونه قابل تحقق است؟
- گفته می‌شود: «اخلاق جامعه ضعیف است، باید سطح اخلاق جامعه افزایش پیدا کند.» اما چه کسی باید اخلاق جامعه را درست کند؟ چرا با همه تلاش‌هایی که صورت می‌گیرد، اخلاق درست نمی‌شود؟ آیا رمز خاصی دارد؟
- گفته می‌شود: «صدقایت باید افزایش پیدا کند.» ولی سؤال این است که مسئله صدقایت چگونه باید درست شود؟ همه موافق صدقایت هستند ولی چه کسی باید آن را درست کند و در عمل جاییندازد؟
- گفته می‌شود: «جامعه باید قانون مند شوند. قانون خیر کثیر است. اگر قانون خوب اجرا شود، چه خواهد شد!» کسی مخالف قانون مند شدن جامعه نیست، ولی بحث این است که این مسئله چگونه قابل تحقق است؟
- گفته می‌شود: «جهان باید به سوی صلح و عدالت برود.» این شعار خوبی است ولی سؤال این است که چگونه جهان به سوی صلح و عدالت می‌رود؟

خوبی‌ها و فضایل چگونه در فرد و جامعه، قابل تحقیق می‌شوند؟

- فضایل اخلاقی و فرهنگی و معنوی، همه مورد قبول هستند و همه دوست دارند این خوبی‌ها و فضایل را در جامعه محقق کنند ولی عموماً این فضایل محقق نمی‌شود.
- در زندگی فردی هم این مشکل وجود دارد. یعنی افراد زیادی هستند که خوبی‌های فراوانی را برای خودشان تمنا و آرزو می‌کنند ولی نمی‌توانند این خوبی را اجرایی کنند. و در مقام عمل نمی‌توانند زیاد خوب بشونند.
- بحث بر سر اجرایی شدن و تحقیق خوبی‌ها و اهداف و آرمان‌ها و همه فضایلی است که انسان‌ها آرزو می‌کنند. باید دید که چگونه می‌توان به این خوبی‌ها رسید و آنها را اجرایی کرد؟

ولایت عامل تضمین‌کننده اجرای همه خوبی‌ها در فرد و جامعه است/ بدون ولایت یا خوبی‌ها محقق نمی‌شوند یا اگر محقق شوند، ثمره ندارند

- خداآوند متعال در روز عید غدیر فضایی را در تاریخ اسلام درست کرد که تمام سخنان خوب، شدنی و اجرایی بشوند. در واقع خداوند شیرازه کتاب فضایل را طرح‌ریزی کرد که همان «ولایت» است. تلقی ما از مفهوم ولایت این است که «ولایت عامل تضمین‌کننده اجرای همه خوبی‌هاست؛ هم در فرد هم در جامعه»
- اگر این عامل تضمین‌کننده نباشد یکی از این وضعیت‌ها پدید می‌آید: ۱. یا خوبی‌ها و فضایل اصلاً محقق نمی‌شوند. ۲. یا اگر محقق شوند، ثمره و فایده و برکت ندارند.
- اگر ولایت-در فرد یا جامعه بشری- تحقق پیدا نکرده باشد، خوبی‌هایی که دارد برایش بی‌فایده خواهد بود و هر جایی را درست کند، یک جای دیگرش می‌لند. جامعهٔ غربی از جهاتی رشد کرده است، مثلاً سطح قانون‌مندی را افزایش داده‌اند ولی محبت و عاطفه از دست رفته است. اینها یعنی فضیلت‌های ابتر و ناقصی هستند. به تعبیری، آنها خواستند ابرو را درست کنند، چشم را کور کردن!

باید این استدلال و درک جایبیفتند که بدون ولایت، سایر خوبی‌ها اجرایی نخواهند بود؛ ولایت تنها فضیلتی است که ضامن اجرایی همه فضایل است

- ولایت تنها فضیلتی است که مایهٔ ضمانت اجرایی همه فضایل است. این موضوع خیلی جای بحث دارد. هر یک از ما باید به صورت منطقی و عقلانی به این نتیجه برسیم. ما باید از سر اندیشه و عقلانیت و درک بالای خودمان، دم از ولایت علی(ع) بزنیم. اگر می‌خواهیم با مسألهٔ ولایت، به صورت عقلانی برخورد کنیم، باید این استدلال جایبیفتند که بدون ولایت، سایر فضایل و خوبی‌ها شدنی و اجرایی نخواهند بود.
- ما یک چشم‌انداز هم داریم که این بحث را برای ما ساده‌تر کرده است و آن هم حکومت امام زمان(ع) است. چون ما می‌دانیم که آبادی جهان در زمان حکومت امام زمان(ع) محقق خواهد شد. یعنی وقتی ولایت امام زمان(ع) مستقر شود، همه چیز درست خواهد شد.

همه فضایل حتی «دین» بدون ولايت قابل تحقق نیست و اگر تحقق یابد بی ثمر است

- ولايت شیرازه دين است و مفهومی است که بقیه مفاهیم خوب را اجرایی می کند. ولايت مانند شیرازه کتاب فضایل است که همه فضایل را نگه می دارد. و اگر ولايت نباشد، سایر خوبیها قابل تحقق نخواهد بود یا اگر محقق هم شود بی ثمر است. مثلاً نخبگان جامعه نقش مهمی در روشنگری و بصیرت مردم و سوق دادن مردم به خوبیها دارند، ولی اگر ولايت در جامعه نباشد، نخبگان جامعه هرچقدر تلاش کنند، کاری از پیش نخواهند برد و دفن خواهند شد و اثری نخواهند داشت. یا اینکه اصلاً نخبه درست نخواهد شد.
- مثلاً معلوم است که سطح آگاهی و محبت در جامعه باید افزایش پیدا کند ولی باید دید که سطح آگاهی و محبت چگونه افزایش پیدا می کند؟ اینها فضایلی هستند که بدون ولايت قابل تحقق نیستند و اگر هم محقق شوند، بی ثمر خواهند بود. حتی دین خدا هم بدون ولايت ثمر نخواهد داشت. مثلاً نماز و قرآن، بدون ولايت اثر نخواهد داشت. اخوت و برادری اسلامی در میان مردم و جریان ها با سلایق مختلف سیاسی و اجتماعی هم خیلی خوب و لازم است، ولی بدون ولايت نه شدنی است و نه اگر محقق شود، ثمر خواهد داشت.

چرا این جایگاه خاص در دین به ولايت داده شده؟ / تفاوت ولايت با سایر مفاهیم دینی چيست؟

- توصیه بnde این است که شما اگر می بینید در دین به ولايت جایگاه خاصی داده شده است(امام باقر(ع): **بُنَى الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ الصَّلَاةِ وَ الزَّكَاءِ وَ الصَّوْمُ وَ الْحَجَّ وَ الْوَلَائِيَّةِ وَ لَمْ يُنَادِ بِشَيْءٍ مَا نُودِيَ بِالْوَلَائِيَّةِ يَوْمَ الْعَدِيرِ؛ کافی ۲۱/۲) به سادگی از کنارش رد نشود؛ بلکه برويد و بررسی کنيد و با تفکر و تعقل بفهميد که چرا این جایگاه خاص به ولايت داده شده است؟**
- خداوند در روز عید غدیر آيه نازل می فرماید که: «امروز کافران از دین شما مأیوس شدند... الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ... الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَ أَتَمَّتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي»(مائده/۳) این عبارت «مأیوس شدن کفار و اکمال دین و اتمام نعمت» درباره نماز و روزه و حج و زکات هم گفته نشده است. حتی وقتی آیات مربوط به جهاد و شهادت هم آمد، خداوند نفرمود که امروز کافران از دین شما مأیوس شدند. باید دید که در غدیر، چه اتفاقی افتاده است که کافران را از دین ما مأیوس کرده است؟ چرا وقتی ولايت علی(ع) ابلاغ شد، موجب کمال دین و اتمام نعمت و یأس کفار شد؟ تفاوت ولايت با سایر مفاهیم دینی چيست که چنین اثری دارد؟

اتحاد، بدون ولايت یک شعار تحقق نیافتني است/منظور امام(ره) از «وحدت کلمه» خطاب به مردم و جریان های داخلی، همان ولايتمداری بود

- مثلاً یکی از مفاهیم خوب وحدت کلمه و «اتحاد» و جلوگیری از تفرقه است. ولی اتحاد چگونه به دست می آيد؟ هر وقت حضرت امام(ره) خطاب به مردم و جریان های داخلی از وحدت کلمه و اتحاد سخن گفته است، منظورشان این بود که ولايتمدار باشيد. چون وحدت بدون ولايت یک شعار ابتر است؛ یا تحقق پیدا نمی کند، یا شکننده و بی ثمر خواهد بود.

- خداوند می فرماید: «وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَ لَا تَفَرَّقُوا؛ وَ هُمَّگِي بِهِ وَسِيلَهِ حَبْلِ اللَّهِ خویشن را حفظ کنید و متفرق نشوید»(آل عمران/۱۰۳) و رسول خدا(ص) می فرماید: حبل الله علی(ع) است(آشَارَ بِيَدِهِ إِلَى عَلَيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَ وَقَالَ هَذَا حَبْلُ اللَّهِ الَّذِي مَنْ تَمَسَّكَ بِهِ عُصِيمَ بِهِ فِي دُنْيَاهُ وَ لَمْ يَضِلْ بِهِ فِي آخِرَتِهِ؛ غیبت نعمانی ۴۲) امیرالمؤمنین(ع) هم می فرماید: حبل الله من

هستم(أَنَا حَبْلُ اللَّهِ الْمُتَّبِينُ وَ أَنَا عُرْوَةُ اللَّهِ الْوُقْنَى) (توحید صدوق/ ۱۶۵) وحدت کلمه و تفرقه نداشتن خیلی خوب است ولی بدون ولايت شدنی نیست.

دین با تثبیت ولايت، اجرایی می‌شود و کارآيی خود را نشان می‌دهد

- تلقی‌ای که امروزه روشنفکران دنیا از دین و معنویت دارند چیست؟ تلقی اغلب آنها از دین در این حد است که دین چیزی است برای تلطیف روح انسان و از این بابت خوب است! و باید بگوییم که دین بدون ولايت در همین حد است. اما وقتی ولايت می‌آید، یکدفعه‌ای دین تبدیل به قدرت می‌شود. دین تبدیل به عدالت تحقق یافته می‌شود. دین تبدیل به معنویت فraigیر می‌شود. دین تبدیل به عقلانیت محض می‌شود. و این دین باعث می‌شود رضایتمندی از زندگی افزایش پیدا کند. اصلاً دین کارآيی خودش را نشان خواهد داد.
 - به تعبیری می‌توان گفت: «الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ...الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَ أَتَمَّتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي» (مائده/۳) یعنی دین خدا از امروز اجرایی شد و ضمانت اجرایی پیدا کرد. قبل از این، حدود شش هزار آیه قرآن آمده بود، ولی هنوز دین کامل نشده بود، امروز بود که دین کامل شد. مگر امروز چه اتفاقی افتاده است؟ اتفاق مهم این بود که امروز جریان امامت و ولايت جامعه، تثبیت شد.
 - عبارت پیامبر اکرم(ص) در غدیر خم خیلی قابل تأمل است. می‌فرماید: «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلَيْهِ مَوْلَاهٌ» (کافی/۱/۲۹۵) حضرت نفرمود: «هر کسی که خداپرست است، از امروز علی(ع) مولای اوست» بلکه فرمود «هر کسی که من مولای او بودم، از امروز این علی(ع) مولای اوست» یعنی ولايت علی(ع) استمرار و ادامه ولايت رسول الله(ص) است. یعنی پیامبر(ص) نیز همان ولايت را بر مؤمنین داشته است و این ولايت استمرار پیدا کرده است و کار به ولايت علی(ع) رسیده است. پس روز عید غدیر در واقع روز استمرار جریان ولايت است. اگر بعد از پیامبر(ص) ولايت استمرار پیدا نمی‌کرد، ما هم الان ولايت فقیه نداشتیم.
- کسی که می‌خواهد خوبی‌ها را در وجودش شدنی و اثربخش کند باید ولايتش را درست کند**
- در ارتباط با تک تک انسان‌ها نیز ولايت همین جایگاه و اثر را دارد. یعنی اگر کسی می‌خواهد خوبی‌ها را در وجود خودش شدنی و اثربخش کند، و خوبی‌ها را دست‌مایه یک بدی دیگر قرار ندهد-مثلاً خوبی‌ها را دست‌مایه عجب و غرور خودش قرار ندهد- باید ولايت خودش را درست کند. چون ولايتداری ریشه و امراض را از بین می‌برد و امراض هم خودخواهی و تکبر انسان است. وقتی کسی بتواند حقیقتاً در مقابل ولی خدا تواضع کند، امراض در وجودش نابود می‌شود و آن وقت است که می‌تواند بقیه خوبی‌ها را به دست بیاورد. در مورد چنین کسی، بدی‌هایش هم راحت‌تر بخشیده می‌شود چون بدی‌هایش زیاد ریشه‌دار و عمیق نخواهد بود.
 - ولايت در ارتباط با یک فرد نیز، هم خوبی‌ها را شدنی و قابل تحقق می‌کند و هم اثر بدی‌ها را کم می‌کند. اینکه می‌گویند: «امام، شیعه خود را شفاعت می‌کند» روی همین حساب است. چون شیعه نمی‌تواند زیاد بد بشود، مگر اینکه از شیعه‌گری خارج شود. هرچند در طول تاریخ خیلی این حقیقت ناب و عمیق و پیچیده را تمسخر کرده‌اند.

چرا ولایت خوبی‌ها و فضایل را در جامعه قابل تحقق می‌کند؟

- حالا چرا ولایت همه خوبی‌ها را در جامعه قابل تحقق و اجرایی می‌کند؟ چرا ولایت شیرازه خوبی‌ها و فضایل است؟ اگر ولایت نباشد و آثار وجودی ولایت بر جامعه مترب نباشد، که این آثار را می‌توان یک به یک بیان کرد، در این جامعه سنگ روی سنگ بند نخواهد شد. بحث در خصوص این دلایل طبیعتاً نیاز به ساعتها گفتگو دارد، اما اجمالاً برخی از دلایل این است که:
 - ولایت قدرت سیاسی جامعه را کنترل می‌کند. وقتی قدرت سیاسی کنترل شود، مردم از جایگاه سیاست لطمه نمی‌خورند.
 - ولایت قدرت اقتصادی را کنترل می‌کند. یکی از این قدرت‌ها ناشی از مسأله خمس است. خمس یعنی اینکه هر کسی پول اضافی به دست آورد، باید یک پنجم آن را به امام بدهد، در نتیجه پولدارترین فرد جامعه، امام زمان(ع) خواهد بود. و این خودش کنترل کننده است. فقیری باقی نخواهد ماند. اصلاً یک شیعه، بعد از اینکه امام زمان خودش را شناخت، بحث مهم بعدی برای او مسأله خمس است که باید به امام زمانش بپردازد. و این را در تاریخ ائمه هدی(ع) می‌توان دید.
 - ولایت قدرت عاطفی بالایی دارد، مردم دوستش دارند. ولایت از مردم دل می‌برد، این دلبری بزرگترین سرمایه اجتماعی است. سردبیر یک مجله مشهور روسی در ایام محرم به تهران آمده بود و دسته‌های عزاداری عاشورا را دیده بود. او وقتی به روسیه برگشت، در مقاله‌ای نوشت: آمریکا از انرژی هسته‌ای ایران واهمه ندارد، حتی از بمب هسته‌ای ایران هم واهمه ندارد، مشکل آمریکا همین دسته‌های عزاداری هستند که بزرگترین سرمایه اجتماعی آنها محسوب می‌شود که جهان را خواهد گرفت.(خبرگزاری فارس، شماره ۸۹۱۰۶۵۵)
 - اگر مؤمنین وظیفه و رسالت‌شان در تبیین و درک جایگاه و اثر بی‌نظیر ولایت در رشد جامعه را به درستی ایفا کنند، طبیعتاً پایان‌نامه‌های علوم انسانی باید به این سمت بروند که نظریه «آثار وجودی ولایت بر فرد و جامعه» را به لحاظ تجربی به اثبات برسانند و مقاله‌ها در مجلات علمی این نظریه را از نگاه جامعه‌شناسانه، روان‌شناسانه، اقتصادی و سیاسی تحلیل و بررسی کنند.